

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iohannis de trittenhem abbatis spanhemensis ordinis
sancti benedicti de obseruantia burßfeldensi. liber
lugubris. de statu et ruina monastici ordinis**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 11.IV. 1493]

De sanctissimo statu ordinis nostri primituo. Cap[itulum] ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31359

De sanctissimo statu ordinis

nostri primitio.

*Julius qui nobis intrat ut nos motus
bona fide omnes faciat. p. 34. h.*

Lap. ii.

Acturus ne sim omnibus rem gratam. si prior
rem ordinis nostri statum paucis commen-
dem. aliquantulum dubito: qui ppe qui veter-
rum laudibus. monachis nostri tpls. parum
sudicor detulisse. Sunt em qui se vel optimos arbitrentur
monachos: vel optimis illis q nos pcesserūt patribz au-
deat cōparare. Utcūqz autē se metiantur: nō mihi succen-
seant: si veterū obseruātie nostrā nō audeā adequare. Hā
si recto lumine vitā eoz contemplērūt: optimū e nobis
habitū: vix bono illius tpls monacho poterimus cōpa-
rare. Sancta quippe illo z conuersatio: virtutibz cbz
rusca. signis a pprobata: omniumqz eruditōne scriptura-
rū illustris: gratiā apud deū pmeruit t homines. Audis-
entes em vocē dñicā. si qz vult post me venire abneget se
metipm: et tollat crucē suā quotidie et sequat me: cōtem
pro seculo ad cenobia cōuolarūt: subdentesqz colla iugo
regule: obedientie normā humiliter suscepérūt: deū exto-
to corde diligentes: nihil in hac vita mundanū quesien-
rūt: sed caducis omibz spretis: atqz in camino paupera-
tis pbati: ad celeste regnū feliciter puererūt. Erant viri
maturi. zelosi. atqz doctissimi: fide firmi. spe robusti. gemīa
charitate fulgidi: mente puri: deuocōne precipui: oīmz
virtutū honestate decori. Nulla illis cura terreno z: nul-
la inerat illecebra voluptatū: sed totis viribus ad deū cō-
uersi: mundū cū suis vanitatibz demicerūt. Unde reges
et principes hui seculi: viri deuoti. et deo cari: ppter cō-
uersationē monachoz sanctissimā: ordinis amatores fas-
cti sunt: eūqz donis t largitionibus magnifice exaltarūt.
Haudebat suis tēporibus sancta monachoz studia dila-
tari: et in extremas mundi regiones: cū gloria extendi.
Sancti etem monachi quāto plus deū amabāt: tanto.
etiam amplius ab hoibz amabant. Et quāto min⁹ terrena:

maths 10.

lxx 10

54

Zoy.
foli 6.
31.
42.
43.

amblebat: tanto in necessariis corporis deo prouidence
amplius abundabant. Amantibus enim deum: omnis munus
datus dicitur est. O quam decora facies iumentis tue: san-
cta religio benedicti: quam pulcher aspectus: quam ornata omnium
virtutum splendore maiestas. Quis te digne pensare
sufficeret? Tu via trium dierum: populo dei de seruitute pha-
raonia in deserto liberato exhibes: dum a mudi tenebris
eruptos per tria substancialia religionis vota: homines ad de-
sertum cenobitice conuersationis per dei amore venire persuau-
des. Beati professores tui: qui de huic seculi egypto rece-
dentes: per hanc viam trium dierum ad eternae promissionis ter-
ram totis desideriis anhelant. Hic est sancte religionis
triplex funiculus qui facile non rupitur: quod obedientie casti-
monie et paupertatis fulgore decoratur: quod suos amatores
ad celestem patriam reuocat: quod cultores suos summum impe-
ratori christo iesu letos representat. Nam etsi ad regulas
rem obseruantia multa sint necessaria: ausim tantum di-
cere: quicunq; hec tria illibata custodierit: ut funiculus
triplex securus in ordine consistat. Omnia enim statuta ordinis
pro obseruatione istorum substancialium facta sunt. Hoc
monachi sancti antiquitus solleter intuentes: viam hanc
trium substancialium studiosissime obseruabant: per contem-
psum omnium mundanoque spiritu pauperes: per castitatem
mentis et corporis continentes: per humilem subjectionem
obedientes: et in omni virtute locupletes. Doctrina et san-
ctitate clarissimi effulserunt: et tam verbis quam exemplo mul-
tos ab iniuitate ad iusticiam converterunt. Unde proficien-
tibus meritis: ad ecclesiarum gubernacula multi ex pro-
moti sunt: qui quanto altius positi fuerant: tanto virtuti-
bus innoverunt clariores. Que autem ecclesia sacerdotem
non expeteret de ordine benedicti? Que gens nomi christiano
deuota: doctorem non cuperet ex collegio monachorum.
Multis enim annis in ordine sancti patris benedicti:
viri in omni doctrina et sanctitate prestatissimi cla-
ruerunt: sicut oes pene testatur: quod veterum conscripserunt histo-
rias. Et reuera (ut absque inuidia loquar) facile percellit oes.

Tua vota
Antalia
10. 6. 20. 30
53. 50

folio 26.

Gubernator

60.

Ego dico
pans ordinis
Benedicti.

1. 2. 7
3. 4. Ordines scā religio benedicti: si dignitatē: si latū in orbe
dominiū: si virōs doctrina & sanctitate insignes. si deniqz
multitudinē eoz velis attendere. Protulit em̄ hec venerā
da plātatio sūmōs pōtifices decē et octo: cardinales plus
qz ducentos: archip̄sules mille sexcentos: ep̄os ter mille
quīgētos. Si qz autē hāc illustriū presulū summā velut
nimia vocat in dubiū: chronicas & gesta reuoluat veterū:
et paucos designatos cōperiet ex pluribz. Nemo autē or
dinis pristinū decorē metiendū de p̄sentī existimet: cū nr̄l

1. 2.
Scripta sup.
Sancti filii no
tūnqz
ad illū nō sit equa cōparatio: quādo nr̄is tēporibz mon
nachī. nec scientia scripturarū. nec morum sanctitate (ut
olim) clarescūt. Inuenies forsitan etiā nūc deuotos mon

Equidem. Nubile ha
habebit orahoy
Or. 2. P. libra. 3. B.
or. 2. 3. Brund.
foli. 10.

nachos licet paucos sed simplices: sed ideotas: sed om̄i
disciplina bonarū artū expertes. Sed ad regimen aīaz
hoc tpe deuotio nō sufficit: si scripturarum scientia desit.

Si autē monachī nr̄i nec deuoti fuerint nec eruditi: ad
regimen ecclesiārū merito censēt indigni. Multi deniqz
subiecti bene ambulant: q̄ si ad gubernationē alioz fuen
rīc sublimati: nunqz in trāquillitate prioris vite subsiste
rent. Et ut breuiter dīcā qd̄ sentio: nec monachis ecclesie.
nec ecclesijs monachī. hoc tēpore digni sunt. Causa autē
prudenti nō est abscondita: que in lucē postbac suo tem
pore erit p̄ferenda. Ja si libet p̄sentem ordinis nostri sta
tum qualis sit paucis inquiramus.

De ordinis nr̄i fleibili statu p̄nti

Eficerūt pre lachrymis
oculi mei: cōturbata sūt

viscera mea: effusum est in terra secur meum:

sup cōtritione ordinis mei: cū deficeret in eo
parvulus humilis: cū ablectus sine honore manibz pas
teat inimici. Lugentem me nemo despiciat: dolore meū
nemo incuset: honores non quero terrenos: dignitates
non ambio ecclesiasticas: sed doctrinam et sanctitatem
ab ordine meo defecisse ingemisco. Quid nobis cum vas
nis honoribus: qui vitam queritamus in celis?

Lap. iij.

honor nr̄i
p̄petuus

Doctrina
sanctitas

Doctrina et sanctitas quā modo ueritatis
Gloria. 20. 21. et officio abbatis 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 745. 746. 747. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 766. 767. 768. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 796. 797. 798. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 806. 807. 808. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 816. 817. 818. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 826. 827. 828. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 836. 837. 838. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 845. 846. 847. 847. 848. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 855. 856. 857. 857. 858. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 865. 866. 867. 867. 868. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 875. 876. 877. 877. 878. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 885. 886. 887. 887. 888. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 895. 896. 897. 897. 898. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 905. 906. 907. 907. 908. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 915. 916. 917. 917. 918. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 925. 926. 927. 927. 928. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 935. 936. 937. 937. 938. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 945. 946. 947. 947. 948. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 955. 956. 957. 957. 958. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 965. 966. 967. 967. 968. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 975. 976. 977. 977. 978. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 985. 986. 987. 987. 988. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 994. 995. 996. 996. 997. 997. 998. 998. 999. 999. 1000. 1000. 1001. 1001. 1002. 1002. 1003. 1003. 1004. 1004. 1005. 1005. 1006. 1006. 1007. 1007. 1008. 1008. 1009. 1009. 1010. 1010. 1011. 1011. 1012. 1012. 1013. 1013. 1014. 1014. 1015. 1015. 1016. 1016. 1017. 1017. 1018. 1018. 1019. 1019. 1020. 1020. 1021. 1021. 1022. 1022. 1023. 1023. 1024. 1024. 1025. 1025. 1026. 1026. 1027. 1027. 1028. 1028. 1029. 1029. 1030. 1030. 1031. 1031. 1032. 1032. 1033. 1033. 1034. 1034. 1035. 1035. 1036. 1036. 1037. 1037. 1038. 1038. 1039. 1039. 1040. 1040. 1041. 1041. 1042. 1042. 1043. 1043. 1044. 1044. 1045. 1045. 1046. 1046. 1047. 1047. 1048. 1048. 1049. 1049. 1050. 1050. 1051. 1051. 1052. 1052. 1053. 1053. 1054. 1054. 1055. 1055. 1056. 1056. 1057. 1057. 1058. 1058. 1059. 1059. 1060. 1060. 1061. 1061. 1062. 1062. 1063. 1063. 1064. 1064. 1065. 1065. 1066. 1066. 1067. 1067. 1068. 1068. 1069. 1069. 1070. 1070. 1071. 1071. 1072. 1072. 1073. 1073. 1074. 1074. 1075. 1075. 1076. 1076. 1077. 1077. 1078. 1078. 1079. 1079. 1080. 1080. 1081. 1081. 1082. 1082. 1083. 1083. 1084. 1084. 1085. 1085. 1086. 1086. 1087. 1087. 1088. 1088. 1089. 1089. 1090. 1090. 1091. 1091. 1092. 1092. 1093. 1093. 1094. 1094. 1095. 1095. 1096. 1096. 1097. 1097. 1098. 1098. 1099. 1099. 1100. 1100. 1101. 1101. 1102. 1102. 1103. 1103. 1104. 1104. 1105. 1105. 1106. 1106. 1107. 1107. 1108. 1108. 1109. 1109. 1110. 1110. 1111. 1111. 1112. 1112. 1113. 1113. 1114. 1114. 1115. 1115. 1116. 1116. 1117. 1117. 1118. 1118. 1119. 1119. 1120. 1120. 1121. 1121. 1122. 1122. 1123. 1123. 1124. 1124. 1125. 1125. 1126. 1126. 1127. 1127. 1128. 1128. 1129. 1129. 1130. 1130. 1131. 1131. 1132. 1132. 1133. 1133. 1134. 1134. 1135. 1135. 1136. 1136. 1137. 1137. 1138. 1138. 1139. 1139. 1140. 1140. 1141. 1141. 1142. 1142. 1143. 1143. 1144. 1144. 1145. 1145. 1146. 1146. 1147. 1147. 1148. 1148. 1149. 1149. 1150. 1150. 1151. 1151. 1152. 1152. 1153. 1153. 1154. 1154. 1155. 1155. 1156. 1156. 1157. 1157. 1158. 1158. 1159. 1159. 1160. 1160. 1161. 1161. 1162. 1162. 1163. 1163. 1164. 1164. 1165. 1165. 1166. 1166. 1167. 1167. 1168. 1168. 1169. 1169. 1170. 1170. 1171. 1171. 1172. 1172. 1173. 1173. 1174. 1174. 1175. 1175. 1176. 1176. 1177. 1177. 1178. 1178. 1179. 1179. 1180. 1180. 1181. 1181. 1182. 1182. 1183. 1183. 1184. 1184. 1185. 1185. 1186. 1186. 1187. 1187. 1188. 1188. 1189. 1189. 1190. 1190. 1191. 1191. 1192. 1192. 1193. 1193. 1194. 1194. 1195. 1195. 1196. 1196. 1197. 1197. 1198. 1198. 1199. 1199. 1200. 1200. 1201. 1201. 1202. 1202. 1203. 1203. 1204. 1204. 1205. 1205. 1206. 1206. 1207. 1207. 1208. 1208. 1209. 1209. 1210. 1210. 1211. 1211. 1212. 1212. 1213. 1213. 1214. 1214. 1215. 1215. 1216. 1216. 1217. 1217. 1218. 1218. 1219. 1219. 1220. 1220. 1221. 1221. 1222. 1222. 1223. 1223. 1224. 1224. 1225. 1225. 1226. 1226. 1227. 1227. 1228. 1228. 1229. 1229. 1230. 1230. 1231. 1231. 1232. 1232. 1233. 1233. 1234. 1234. 1235. 1235. 1236. 1236. 1237. 1237. 1238. 1238. 1239. 1239. 1240. 1240. 1241. 1241. 1242. 1242. 1243. 1243. 1244. 1244. 1245. 1245. 1246. 1246. 1247. 1247. 1248. 1248. 1249. 1249. 1250. 1250. 1251. 1251. 1252. 1252. 1253. 1253. 1254. 1254. 1255. 1255. 1256. 1256. 1257. 1257. 1258. 1258. 1259. 1259. 1260. 1260. 1261. 1261. 1262. 1262. 1263. 1263. 1264. 1264. 1265. 1265. 1266. 1266. 1267. 1267. 1268. 1268. 1269. 1269. 1270. 1270. 1271. 1271. 1272. 1272. 1273. 1273. 1274. 1274. 1275. 1275. 1276. 1276. 1277. 1277. 1278. 1278. 1279. 1279. 1280. 1280. 1281. 1281. 1282. 1282. 1283. 1283. 1284. 1284. 1285. 1285. 1286. 1286. 1287. 1287. 1288. 1288. 1289. 1289. 1290. 1290. 1291. 1291. 1292. 1292. 1293. 1293. 1294. 1294. 1295. 1295. 1296. 1296. 1297. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1300. 1301. 1301. 1302. 1302. 1303. 1303. 1304. 1304. 1305. 1305. 1306. 1306. 1307. 1307. 1308. 1308. 1309. 1309. 1310. 1310. 1311. 1311. 1312. 1312. 1313. 1313. 1314. 1314. 1315. 1315. 1316. 1316. 1317. 1317. 1318. 1318. 1319. 1319. 1320. 1320. 1321. 1321. 1322. 1322. 1323. 1323. 1324. 1324. 1325. 1325. 1326. 1326. 1327. 1327. 1328. 1328. 1329. 1329. 1330. 1330. 1331. 1331. 1332. 1332. 1333. 1333. 1334. 1334. 1335. 1335. 1336. 1336. 1337. 1337. 1338. 1338. 1339. 1339. 1340. 1340. 1341. 1341. 1342. 1342. 1343. 1343. 1344. 1344. 1345. 1345. 1346. 1346. 1347. 1347. 1348. 1348. 1349. 1349. 1350. 1350. 1351. 1351. 1352. 1352. 1353. 1353. 1354. 1354. 1355. 1355. 1356. 1356. 1357. 1357. 1358. 1358. 1359. 1359. 1360. 1360. 1361. 1361. 1362. 1362. 1363. 1363. 1364. 1364. 1365. 1365. 1366. 1366. 1367. 1367. 1368. 1368. 1369. 1369. 1370. 1370. 1371. 1371. 1372. 1372. 1373. 1373. 1374. 1374. 1375.